

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Katowicach**

Katowice, dnia 28 grudnia 2011 r.

**Pan
Mieczysław Kieca
Prezydent
Miasta Wodzisław Śląski**

LKA-4101-21-02/2011/P/11/134

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach przeprowadziła kontrolę w Urzędzie Miejskim w Wodzisławiu Śląskim², w zakresie utrzymania czystości i porządku w miejscach publicznych w latach 2009 – 2011 (do 30 czerwca).

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli, podpisanym w dniu 21 października 2011 r., Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Panu Prezydentowi niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości, realizację zadań w zakresie spraw objętych kontrolą.

Powyższą ocenę uzasadniają następujące oceny cząstkowe i ustalenia kontroli:

- 1. NIK ocenia pozytywnie, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości, tworzenie przez Gminę warunków do wykonywania prac związanych z utrzymaniem porządku i czystości na jej terenie.**

Zadania w tym zakresie prawidłowo ujęto w regulaminach organizacyjnych Urzędu³ oraz w zakresach obowiązków i odpowiedzialności służbowej pracowników dwóch

¹ Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm., zwanej dalej „ustawą o NIK”.

² Zwany dalej „Urzędem”.

³ Zarządzenia Prezydenta Miasta Wodzisław Śląski: nr OR.I.0152-00024/08 z 27 marca 2008 r. w sprawie nadania regulaminu organizacyjnego Urzędu Miasta Wodzisław Śląski oraz nr OR.I.0152-00002/09 z 26 stycznia 2009 r. w sprawie zmiany regulaminu organizacyjnego Urzędu Miasta Wodzisław Śląski.

referatów Wydziału Ochrony Środowiska i Gospodarki Komunalnej (WOŚiGK)⁴, a także w wewnętrznych regulaminach tych referatów. Pracownikom zapewniono udział w specjalistycznych szkoleniach. W obowiązkach Straży Miejskiej było egzekwowanie od właścicieli nieruchomości wykonywania obowiązków utrzymywania porządku i czystości, kontrole terenów miejskich pod kątem dzikich wysypisk oraz prowadzenie działań mających na celu ich likwidację.

NIK zwraca uwagę na nieprowadzenie w latach 2009-2011 (6 m-cy) kontroli wewnętrznej i audytu realizacji, przez komórki i pracowników Urzędu, zadań dotyczących utrzymania czystości i porządku. Mając m.in. na uwadze stwierdzone nieprawidłowości, a także dużą liczbę komórek i jednostek organizacyjnych gminy, realizujących zadania z zakresu utrzymania czystości i porządku, braku takiej kontroli nie usprawiedliwia, podnoszone w wyjaśnieniach głównego specjalisty ds. kontroli wewnętrznej, ujmowanie w planach kontroli obszarów obciążonych wyższym ryzykiem zaistnienia nieprawidłowości, czy też braki kadrowe.

Zgodnie z art. 4 ust. 1 ustawy z 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach⁵, Rada Miasta 25 września 2008 r. uchwaliła Regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie Miasta Wodzisław Śląski⁶ oraz jego zmiany 27 maja 2009 r. i 29 kwietnia 2010 r. po uzyskaniu pozytywnej opinii Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego⁷. Regulamin, stanowiący prawo miejscowe, zawierał przepisy szczegółowe zgodne z art. 4 ust. 2 ustawy o utrzymaniu czystości, za wyjątkiem przepisów określonych w § 16 punkt 4-7, dotyczących obowiązków właścicieli zwierząt domowych, sformułowanych z przekroczeniem zakresu delegacji ustawowej. Stwierdzono, że Wojewódzki Sąd Administracyjny w Gliwicach, po rozpatrzeniu skargi Rzecznika Praw Obywatelskich, stwierdził nieważność wprowadzonych w kwietniu 2010 r. ww. przepisów § 16 punkt 4-7, których nie obejmowało upoważnienie zawarte w art. 4 tej ustawy⁸. Dotyczyły one nałożenia na właścicieli psów obowiązku ich rejestracji poprzez wszczepienie pod skórę zwierzęcia elektronicznego mikroprocesora oraz obowiązku zgłaszania w Urzędzie wszelkich zmian dotyczących psa, w tym jego śmierci, zaginięcia, czy zmiany właściciela.

⁴ Do 31 stycznia 2009 r. częściowo w zakresach czynności pracowników Wydziału Inwestycji Miejskich i Gospodarki Komunalnej, a częściowo pracowników Biura Ochrony Środowiska.

⁵ Dz. U. z 2005, Nr 236, poz. 2008 ze zm., zwanej dalej „ustawą o utrzymaniu czystości”.

⁶ Zwanego dalej „Regulaminem”.

⁷ Zwanego dalej „PPIS”.

⁸ Wyrok WSA z 8 sierpnia 2011 r. sygn. Akt II SA/GI/368/11

Regulamin był zgodny z postanowieniami Planu Gospodarki Odpadami⁹. Stwierdzono jednak naruszenie art. 14 ust. 14 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach¹⁰, stanowiącego że plany gospodarki odpadami podlegają aktualizacji nie rzadziej niż co 4 lata, gdyż wymaganej aktualizacji PGO dokonano w sierpniu 2011 r.¹¹, z opóźnieniem 3,5 lat w stosunku do wymaganego terminu. Prezydent Miasta wyjaśnił, że główną tego przyczyną było nierzetelne podejście wykonawcy aktualizacji PGO do monitów pisemnych i telefonicznych Urzędu, dotyczących konieczności uzupełniania braków w tym dokumencie, stwierdzanych na etapie jego uzgodnień i opiniowania. Z kolei niezastosowanie wobec wykonawcy kar umownych z tego tytułu, Pan Prezydent tłumaczył zawartym w umowie ustaleniem, że za przebieg procesu uzgodnień aktualizacji PGO odpowiadał Urząd. Pan Prezydent wyjaśnił również, że z ww. powodu zawarto aneks do umowy, w którym obniżono wynagrodzenie Wykonawcy za ten etap prac.

2. NIK ocenia pozytywnie, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości, realizację wybranych obowiązków z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi.

W Urzędzie prace w zakresie utworzenia i skompletowania, wymaganej art. 3 ust. 3 pkt 3 ustawy o utrzymaniu czystości, ewidencji umów zawartych przez właścicieli nieruchomości z przedsiębiorcami na odbiór odpadów komunalnych, która zgodnie z art. 10 ust. 5 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o zmianie ustawy o odpadach oraz o zmianie niektórych innych ustaw¹² funkcjonować miała od kwietnia 2006 r., zakończono dopiero z końcem 2010 r. Zastępca Prezydenta Miasta opóźnienie to wyjaśniał problemami kadrowymi oraz technicznymi, związanymi z brakiem możliwości elektronicznego wprowadzania do ewidencji danych otrzymanych od przedsiębiorców. W I półroczu 2011 r. zapisy ewidencji umów były na bieżąco uzupełniane.

Urząd nie podejmował przed rokiem 2011 działań w celu weryfikacji kompletności zapisów przedmiotowej ewidencji, w celu ustalenia wszystkich właścicieli nieruchomości na terenie Miasta zobowiązanych do posiadania umów na odbiór odpadów komunalnych. Według danych Urzędu liczba właścicieli nieruchomości niemających podpisanych umów na odbiór odpadów komunalnych w latach objętych kontrolą zmalała z 2 707 do 816, a udział tej grupy w ogólnej liczbie właścicieli nieruchomości zobowiązanych do posiadania umów zmniejszył się z 50% do 15%, na co wg Naczelnika WOŚiGK wpływ miało skompletowanie ewidencji umów w 2010 r. oraz zacieśnienie od I kw. 2011 r.

⁹ Przyjętego uchwałą nr XXI/212/04 z 27 maja 2004 r., zwanego dalej „PGO”.

¹⁰ Dz. U. z 2010 r., Nr 185, poz. 1243, ze zm.

¹¹ Uchwała Rady Miejskiej Nr XII/108/11 z 31 sierpnia 2011 r. w sprawie przyjęcia aktualizacji Planu Gospodarki Odpadami dla Miasta Wodzisławia Śl. na lata 2010-2012 z uwzględnieniem roku 2009.

¹² Dz. U. Nr 175, poz. 1458 ze zm., zwanej dalej „ustawą o zmianie ustawy o odpadach”.

współpracy ze Strażą Miejską, przeprowadzającą kontrole właścicieli nieruchomości m.in. w przedmiocie posiadania przez nich umów na odbiór odpadów komunalnych.

NIK, uwzględniając dużą ilość właścicieli nieruchomości nieposiadających umów na odbieranie odpadów komunalnych, negatywnie ocenia niekorzystanie przez Pana Prezydenta z ustalonych w art. 5 ust. 7 i art. 6 ust. 7 ustawy o utrzymaniu czystości uprawnień do wydawania decyzji nakazujących właścicielom nieruchomości wyposażenie nieruchomości w urządzenia do zbierania odpadów komunalnych oraz decyzji w sprawie zorganizowania zastępczego odbioru odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości nieposiadających umów.

NIK nie podziela wyjaśnień zastępcy Prezydenta Miasta, że przyczyną tego stanu było wyłącznie niekierowanie wniosków w tej sprawie przez Straż Miejską. Jak wyjaśnił bowiem Komendant Straży Miejskiej, Straż Miejska nie posiadała wiedzy o właścicielach nieruchomości nieposiadających umów na odbiór odpadów komunalnych, gdyż dysponowała tylko (od I kw. 2011 r.) ewidencją umów zawartych przez właścicieli. W świetle wyjaśnień Komendanta, w 2010 r. i w I kw. 2011 r. spośród ujawnionych przez Straż 30 właścicieli nieruchomości niemających umów na odbiór odpadów, w wyniku podjętych działań dyscyplinujących w postaci pouczeń i mandatów, wszyscy zawarli umowy na odbiór odpadów. Według danych Straży Miejskiej na właścicieli nieruchomości, którzy niewłaściwie postępowali z odpadami w latach objętych kontrolą nałożono 491 mandatów na kwotę 50 160 zł (w tym 188 mandatów w I półroczu 2011 r. na kwotę 19 500 zł). Ponadto sporządzono 15 wniosków o wykroczenia.

W ocenie NIK, brak w Urzędzie danych osobowych właścicieli nieruchomości nieposiadających podpisanych umów na odbiór odpadów (posiadano jedynie szacunkowe dane o liczbie takich właścicieli) wpływał negatywnie na efektywność działań kontrolnych. Stwierdzono przy tym, że również w przypadku posiadania danych osobowych takich właścicieli, kontrole podejmowano nieprawidłowo. Analiza 11 przypadków właścicieli nieruchomości, których umowy na odbiór odpadów wygasły lub rozwiązano wykazała bowiem, że Urząd nie podjął wobec nich działań w celu wyjaśnienia przyczyn niezawarcia nowych umów. Zastępca Prezydenta Miasta wyjaśniał powyższe brakiem kompletnej ewidencji umów. Łącznie w latach 2009-2011 (6 m-cy) rozwiązano lub wygasło 3 569 umów właścicieli nieruchomości na terenie gminy.

Realizując obowiązek ustalony w art. 3 ust. 2 pkt 6a ustawy o utrzymaniu czystości, Urząd udostępnił na stronie internetowej oraz na tablicach ogłoszeń na terenie Urzędu

informacje o podmiotach zbierających zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny pochodzący z gospodarstw domowych.

Zgodnie z art. 7 ust. 6 b ustawy o utrzymaniu czystości, prowadzono ewidencję udzielonych i cofniętych przedsiębiorcom zezwoleń na prowadzenie działalności w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości, według której na koniec okresu objętego kontrolą zezwolenie takie posiadało 16 przedsiębiorców.

Wszyscy przedsiębiorcy posiadający zezwolenie na odbiór odpadów komunalnych złożyli, wymagane art. 9 a ust. 2 ustawy, roczne informacje za lata 2008, 2009 i 2010, określające m.in. masę i rodzaj odebranych na terenie gminy odpadów oraz sposób ich zagospodarowania. Przedsiębiorcy terminowo przekazywali comiesięcznych wykazy nowozawartych umów z właścicielami nieruchomości, a także wykazy umów rozwiązanych i wygasłych. Wrywkowe analizy wykazów składanych przez 12 przedsiębiorców w 2011 r., wykazały że tylko 5 z nich podawało daty podpisania lub rozwiązania umów z właścicielami nieruchomości. Brak tych danych w wykazach pozostałych przedsiębiorców, uniemożliwiający prawidłowe prowadzenie przez Urząd ewidencji umów, tłumaczono literalną interpretacją przez przedsiębiorców przepisów art. 9a ust.1, tj. podawania wyłącznie danych wymaganych przepisami ustawy (imienia i nazwiska lub nazwy właściciela oraz adresu właściciela nieruchomości i adresu nieruchomości).

Stwierdzono, że w latach 2009-2010 Prezydent Miasta nie korzystał z ustalonego w art. 8 b ust. 1 i ust. 5 ustawy o utrzymaniu czystości, uprawnienia do kontroli zgodności działalności gospodarczej przedsiębiorców odbierających odpady komunalne z warunkami udzielonego im zezwolenia. Natomiast w 2011 r. przeprowadził kontrole 2 z 16 przedsiębiorców posiadających zezwolenia na odbiór odpadów. Ustalono ponadto, że w 2009 r. i w 2010 r. Urząd wezwał wszystkich przedsiębiorców do przedłożenia wzorów umów zawieranych z mieszkańcami celem ich sprawdzenia. W ocenie NIK, powyższe działanie, w trakcie którego sprawdzano jedynie treść podpisywanych umów, nie dawało jednak możliwości weryfikacji zgodności prowadzonej przez przedsiębiorców działalności z warunkami udzielonych im zezwoleń, np. w zakresie selektywnego odbioru odpadów, miejsc składowania odpadów oraz działań podejmowanych dla ograniczenia deponowania na składowiskach odpadów ulegających biodegradacji.

NIK pozytywnie ocenia poprawę wyników gospodarowania odpadami komunalnymi na terenie Miasta, gdyż przy wzroście ilości odbieranych odpadów komunalnych

z 11 783,60 Mg w 2009 r. do 12 005,58 Mg w 2010 r. (o 1,9%), ilość odpadów zbieranych selektywnie wzrosła z 780,70 Mg do 1 181,60 Mg (o 51,3%), w tym biodegradowalnych z 32,00 Mg do 243,00 Mg (ponad siedmiokrotnie). NIK zwraca jednak uwagę, że mimo tej poprawy wskaźniki charakteryzujące stan gospodarki odpadami komunalnymi na terenie Miasta w 2010 r. były niekorzystne, gdyż np. zorganizowaną zbiórką odpadów komunalnych objęto 82% (wobec 100 % zakładanych w PGO) mieszkańców, odbierane odpady komunalne stanowiły 71,9% ilości odpadów wytworzonych (zakładanej w PGO), a udział odbieranych selektywnie odpadów ulegających biodegradacji wynosił tylko 2,0%.

3. NIK ocenia pozytywnie, pomimo stwierdzonych uchybień i nieprawidłowości, realizację zadań w zakresie zapobiegania zanieczyszczeniu miejsc publicznych oraz zbierania z tych miejsc odpadów.

Zbieraniem i pozbywaniem się odpadów z miejsc publicznych oraz zlokalizowanych w tych miejscach urządzeń do zbierania odpadów zajmowała się jednostka budżetowa - Służby Komunalne Miasta¹³. NIK ocenia pozytywnie stan utrzymania czystości i porządku w 11 poddanych oględzinom miejscach publicznych (parkach, skwerach, parkingach i ulicach). Miejsca te były utrzymane w czystości, a stan techniczny koszy na śmieci był dobry. NIK zwraca jednak uwagę na brak koszy na śmieci lub mniejszą od określonej w Regulaminie częstotliwość ich rozmieszczenia (nie mniej niż 4 kosze na 1 km), na 3 ulicach, spośród 6 poddanych oględzinom, znajdujących się poza centrum Miasta. Zastępca Prezydenta Miasta wyjaśniał, że odstąpiono od ustawiania części koszy w tych częściach miasta (głównie dzielnicach z zabudową jednorodzinną), ze względu na nagminne umieszczanie w koszach, przez mieszkańców domów jednorodzinnych, reklamówek i worków z odpadami komunalnymi. W dzielnicach tych kosze lokalizowano jedynie na przystankach komunikacji, parkingach lub miejscach postojowych.

Według danych Urzędu, liczba urządzeń do gromadzenia odpadów w latach 2009-2011 (6 m-cy) utrzymywała się na poziomie odpowiadającym potrzebom i wynosiła: 407 szt. w 2009 r., 412 szt. w 2010 r. i 401 w I półroczu 2011 r. Urząd Miasta w 2009 r. zakupił 35 sztuk koszy na śmieci za kwotę 11,7 tys. zł brutto, natomiast w latach 2010-2011 zlecono remont 115 posiadanych koszy za kwotę 10,0 tys. zł.

Urząd podejmował działania w zakresie edukacji lokalnej społeczności dotyczącej zapewnienia porządku i czystości, obejmującej m.in. emitowanie w roku 2009 ulotek

¹³ Zwana dalej „SKM”.

informujących o Regulaminie oraz innych przepisach w tym zakresie, zamieszczanie informacji z tym związanych na stronach internetowych oraz artykułów w lokalnych gazetach.

NIK ocenia negatywnie wzrost na terenie Miasta liczby dzikich wysypisk odpadów, których w latach 2009-2011 (6 m-cy) zlokalizowano odpowiednio 10, 11 i 36 oraz częściową tylko ich likwidację, odpowiednio 6, 4 i 21. Brak bieżącej likwidacji ujawnianych dzikich wysypisk Komendant Straży Miejskiej wyjaśniał długotrwałością prowadzonych procedur ustalania sprawców powstania takich wysypisk lub właścicieli nieruchomości, na których znajdowały się wysypiska. Należy dodać, że w strukturach Straży Miejskiej powołano tzw. „Eko-patrol”, do którego zadań należy likwidacja dzikich wysypisk i ustalanie sprawców zaśmieceń, który bierze również udział w działaniach edukacyjnych lokalnej społeczności w zakresie zapewnienia porządku i czystości.

Prawidłowo realizowano zadanie gminy dotyczące usuwania martwych zwierząt i ich części. Uprzątnięciem zwłok zwierząt i ich deponowaniem zajmowały się SKM. Natomiast usługi transportu i unieszkodliwiania zwłok bezdomnych zwierząt i ich części powierzono wykonawcy posiadającemu stosowne zezwolenie, którego m.in. zobowiązano do zapewnienia wywozu takich odpadów nie później niż do 48 godzin od zgłoszenia zapotrzebowania. W okresie objętym kontrolą z tego tytułu wydatkowano 32,4 tys. zł, w tym także za unieszkodliwianie zwłok zwierząt, których właścicieli nie ustalono.

Urząd nie podjął skutecznych działań w celu dochodzenia od właścicieli (zarządców) nieruchomości roszczeń finansowych z tytułu zwrotu ponoszonych kosztów związanych ze zbieraniem i utylizacją zwłok bezdomnych zwierząt. Zastępca Prezydenta Miasta wyjaśniał, że powyższe należy do zadań SKM, natomiast Dyrektor SKM zarzucał Urzędowi brak wsparcia w tej sprawie.

4. NIK ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości, realizację zadań w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa i czystości w miejscach publicznych ze strony osób utrzymujących domowe zwierzęta.

Regulamin określał m.in. obowiązek usuwania przez właścicieli zwierząt domowych zanieczyszczeń pozostawianych przez te zwierzęta w miejscach publicznych, co nadzorowała Straż Miejska, która w okresie objętym kontrolą nałożyła 81 mandatów na kwotę 13,6 tys. zł i skierowała do sądów 11 spraw o wykroczenie.

Zdaniem NIK, podejmowane działania Miasta w celu zapewnienia mieszkańcom warunków umożliwiających wypełnianie ww. obowiązków, a także przestrzeganie zakazów wprowadzania tych zwierząt do części miejsc publicznych, były niewystarczające. Na terenie Miasta nie wydzielono wybiegów dla zwierząt domowych. W 2010 r. Miasto zakupiło jedynie 5 dyspenserów wraz z torebkami na odchody zwierzęce, które rozmieszczono w trzech miejscach ogólnodostępnych, a w 2011 r. dodatkowe torebki na zwierzęce odchody. W maju 2009 r. PPIS wydała opinię, w której ze względów sanitarno-epidemiologicznych zalecała zapewnienie specjalnych pojemników na psie odchody. Do dnia zakończenia niniejszej kontroli takich pojemników nie zakupiono, jak również nie zakupiono łopatek do zbierania psich odchodów, chociaż Urząd w czerwcu 2009 r. zwrócił się do SKM z takim wnioskiem. W ocenie NIK niszczenie torebek i dystrybutorów, na co wskazywał zastępca Prezydenta Miasta w złożonych wyjaśnieniach, nie usprawiedliwia braku zwiększania ilości dyspenserów z torebkami na odchody zwierzęce.

NIK ocenia pozytywnie podejmowanie przez Miasto działań informacyjnych i edukacyjnych w powyższym zakresie, realizowane m.in. poprzez informacje na stronach internetowych oraz artykuły w lokalnych gazetach, a także wywieszenie Regulaminu (części dotyczącej obowiązków właścicieli zwierząt domowych) na klatkach schodowych przez wszystkich administratorów domów mieszkalnych. Zapewniono również uwzględnienie budowy dwu wybiegów dla zwierząt domowych w projektowanym do realizacji w przyszłych latach Rodzinnym Parku Rozrywki.

PPIS w latach 2009-2011 przeprowadził kontrole stanu sanitarnego czterech placów zabaw wraz z piaskownicami¹⁴, zalecając konieczność ogrodzenia tych placów i zabezpieczenia piaskownic poprzez ich przykrycie, a w jednym przypadku konieczność częstszej wymiany piasku w piaskownicy. Oględziny wybranych losowo pięciu placów zabaw z piaskownicami (spośród 16 istniejących) nie wykazały nieprawidłowości w zakresie utrzymania na ich terenie oraz w ich otoczeniu czystości i porządku lub występowania zagrożeń dla ich użytkowników. Przy poddanych oględzinom placach¹⁵ umieszczono tablice informujące o zakazie wprowadzania na ich teren zwierząt domowych. NIK zwraca jednak uwagę, że place te nie były ogrodzone, a znajdujące się na nich piaskownice nie były zabezpieczane poprzez ich przykrywanie. Ponadto, na podstawie okazanych dokumentów stwierdzono, że piasek

¹⁴ W tym 1 będącego w zarządzie Miasta i 3 będących w zarządzie jednostki miejskiej - Zakładu Gospodarki Mieszkaniowej i Remontowej w Wodzisławiu Śląskim.

¹⁵ W Parku Miejskim, przy ul. Górniczej, przy ul. Orzeszkowej, przy ul. Tysiąclecia, na terenie MOSIR.

w 4 piaskownicach zmieniano dwa razy w roku, natomiast w piaskownicy na terenie Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji¹⁶ – jedynie raz w roku, co - zdaniem NIK - nie zapobiegało zjawisku zanieczyszczenia piaskownicy odchodami zwierząt domowych i bezdomnych. Zastępca Prezydenta Miasta stwierdził w wyjaśnieniach, że w przypadku konieczności – otrzymania zaleceń wykonania ogrodzenia lub przykrycia piaskownicy - Miasto poczyni starania, aby takie zadania zrealizowano. NIK zwraca jednak uwagę, że w przypadku poddanego oględzinom placu zabaw w Parku Miejskim zalecenia takie PPIS wydała już dwukrotnie: w lipcu 2010 r. i w lipcu 2011 r.

NIK ocenia pozytywnie prowadzenie corocznie przez Straż Miejską w okresie wiosennym akcji „Bezpieczny plac zabaw” w celu poprawy bezpieczeństwa korzystających z nich osób. W wyniku tych kontroli (obejmujących 44 obiekty w 2009 r. i 55 obiektów w 2010 r.) Straż Miejska stwierdzała szereg nieprawidłowości, w tym m.in. brak świeżego piasku w 29 piaskownicach w 2009 r. i w 28 piaskownicach w 2010 r.

5. NIK ocenia negatywnie wykonywanie obowiązków dotyczących budowy, utrzymania i eksploatacji szaletów publicznych na terenie gminy, określonych w art. 3 ust. 2 pkt 2 lit. d ustawy o utrzymaniu czystości.

Na terenie Miasta liczącego ponad 49 tys. mieszkańców, będącego lokalnym centrum administracyjnym, w latach 2009 - 2011 (6 m-cy) znajdowała się tylko jedna stała toaleta publiczna, w budynku Urzędu oraz jedna toaleta przenośna w Parku Miejskim. W ocenie NIK, pierwszej z nich nie można uważać za szalet publiczny, biorąc pod uwagę, że w miejscach publicznych poddanych w toku kontroli oględzinom (ulicach, placach zabaw), nie było informacji o jej lokalizacji, a ponadto czasu jej pracy nie dostosowano do potrzeb lokalnej społeczności, gdyż korzystanie z niej ograniczały godziny pracy Urzędu¹⁷. Toalety nie dostosowano do potrzeb osób niepełnosprawnych. Utrzymywano ją w należyтым stanie technicznym i zgodnie z wymaganiami określonymi w przepisach. Fakt funkcjonowania w budynku Urzędu toalety ogólnopublicznej nie wynikał również z dokumentacji budowlanej budynku (książki obiektu). Toalety tej nie kontrolowała PPIS.

Stwierdzono również, że Urząd nie posiadał dokumentacji potwierdzającej uzgodnienie lokalizacji użytkowanej przenośnej toalety z PPIS (zlokalizowanej w parku Miejskim), co stanowiło naruszenie § 87 ust. 3 rozporządzenia Ministra Infrastruktury

¹⁶ Zwanego dalej „MOSIR”.

¹⁷ W dniach: pn - śr. : 7.15-15.15, czw. - 7.15-17.15 , pt.: 7.15-13.15.

z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie¹⁸. Poza ww. toaletami, służby Urzędu lub jednostki miejskie (np. MOSIR) wynajmowały (na okresy od kilku dni do kilku miesięcy) przenośne toalety, które lokalizowano na obiektach sportowo-rekreacyjnych lub na innych terenach w związku z organizacją imprez.

Ustalono ponadto, że na terenie Parku Miejskiego do maja 2008 r. funkcjonował szalet publiczny, który decyzją Prezydenta Miasta zamknięto ze względu na stratę finansową ponoszoną na działalności oczyszczania miasta. Nieruchomość gruntową wraz z budynkiem, w którym znajdował się szalet, w czerwcu 2008 r. sprzedano inwestorowi, nakładając na niego wymóg uwzględnienia ogólnodostępnych toalet w planowanym przez niego do realizacji terminie do 11.06.2011 r. kompleksie handlowo - usługowym. Jednak do dnia zakończenia kontroli budowy przedmiotowego kompleksu nie zakończono, a Miasto prolongowało termin jego realizacji (i odstąpiło od naliczania kar umownych), uwzględniając zgłoszony w tym zakresie wniosek inwestora.

Stwierdzono, że w dokumentach planistycznych Miasta, zakładając konieczność rozbudowy infrastruktury komunalnej i zaplecza turystycznego, nie przewidywano na lata 2009-2011 budowy nowych szaletów publicznych. Budowę dwu toalet publicznych ujęto jedynie we wprowadzonym do planów w sierpniu 2011 r. zadaniu Rodzinny Park Rozrywki, przewidywanym do realizacji w latach 2012-2013 kosztem 14,9 mln zł, który w większości ma być sfinansowany ze środków unijnych.

6. NIK ocenia pozytywnie wykonywanie obowiązków dotyczących przeprowadzania deratyzacji.

W Regulaminie ustalono obowiązek przeprowadzania powszechnej deratyzacji na obszarze całej gminy, ze wskazaniem terminów jej przeprowadzania. Prezydent Miasta dwukrotnie w ciągu roku wydawał zarządzenia nakazujące przeprowadzenie deratyzacji, o czym pisemnie informował zarządców nieruchomości, a Urząd zamieszczał w prasie lokalnej i na stronie internetowej informacje o konieczności przeprowadzania deratyzacji we wskazanych terminach. Na podstawie protokołów przeprowadzenia deratyzacji w wybranych losowo 6 obiektach użyteczności publicznej stwierdzono, że deratyzację przeprowadzono zgodnie z Regulaminem. W okresie objętym kontrolą nie odnotowano wniosków i skarg w przedmiocie występowania na obszarze Gminy gryzoni oraz nie stwierdzono przypadków chorób, których powodem było ich występowanie.

¹⁸ Dz. U. Nr 75, poz. 690 ze zm.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

- 1. Prowadzenie kontroli wewnętrznej realizacji przez komórki i pracowników Urzędu zadań dotyczących utrzymania czystości i porządku na terenie gminy.*
- 2. Podjęcie działań w celu zapewnienia weryfikacji zapisów prowadzonej ewidencji pod kątem ujęcia w niej wszystkich właścicieli nieruchomości na terenie Miasta, zobowiązanych do posiadania umów na odbiór odpadów komunalnych.*
- 3. Podejmowanie bez zwłoki kontroli właścicieli nieruchomości niemających podpisanych umów z przedsiębiorcami na odbieranie odpadów komunalnych.*
- 4. Podjęcie działań w celu dochodzenia przez Miasto od właścicieli (zarządców) nieruchomości roszczeń finansowych z tytułu zwrotu ponoszonych kosztów związanych ze zbieraniem i utylizacją z terenów ich nieruchomości zwłok bezdomnych zwierząt.*
- 5. Wzmocnienie działań w celu zapobiegania zanieczyszczaniu miejsc publicznych odchodami zwierząt, w tym w szczególności w zakresie odpowiedniego zabezpieczenia placów zabaw i piaskownic.*
- 6. Podjęcie działań w celu umożliwienia lokalnej społeczności oraz osobom przebywającym na terenie gminy szerszego dostępu do toalet publicznych.*
- 7. Uzgodnienie lokalizacji przenośnego szaletu z Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym w Wodzisławiu Śląskim.*

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Pana Prezydenta, w terminie 20 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub przyczyn niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Panu prawo zgłoszenia na piśmie do Dyrektora Delegatury NIK umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym wyżej mowa, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.